

С.М. ЧЕРНІЧЕНКО,

завідувач відділу

Г.С. БУРОВА,

провідний методист

Центральна міська бібліотека

імені М.Л.Кропивницького,

м. Миколаєва

БІБЛІОТЕКИ ЯК СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ В М. МИКОЛАЄВІ

Бібліотеки Централізованої бібліотечної системи для дорослих м. Миколаєва, намагаючись бути корисними та необхідними для своєї територіальної громади, проводять змістовну роботу через підтримку туристичної діяльності, яку здійснюють місцеві органи влади, НДО, вузи, історики, краєзнавці, інші заклади культури.

Нові туристичні проекти, перспективи нового підходу до розвитку туристичної галузі в місті та регіоні неодноразово піднімалися на інноваційній громадській платформі, що діє в Центральній міській бібліотеці імені М.Л. Кропивницького. На засіданнях майданчика «Новий Миколаїв» обговорювались питання: «Сакральний Миколаїв», «Туристичні перспективи Миколаївської області», «Розвиток зеленого туризму», «Пам'ятники та архітектура Миколаєва», «Туристичний продукт Миколаєва» та ін. З метою формування у місті туристичних маршрутів активними учасниками Відкритого майданчика було проведено подорож парками Миколаєва. Більш детальну інформацію про ці та інші туристичні ідеї співпраці бібліотеки та громадськості міста можна дізнатися на сайті: <http://newnikolaev.com.ua>.

Протягом останніх 15 років бібліотеки міста стали об'єктом туристичних екскурсій, які організовуються культурними товариствами, краєзнавцями-істориками, бібліотечними працівниками.

Туристичний напрям роботи бібліотек ЦБС для дорослих м. Миколаєва здійснюють через розробку і проведення власних екскурсій та завдяки партнерській участі в різноманітних туристичних програмах. Екотуризм – один із цікавих напрямків цієї діяльності.

У Центральній міській бібліотеці імені М.Л. Кропивницького проводиться щорічний еколого-просвітницький загальноміський захід Миколаївські міські екологічні читання «Збережемо для нащадків», невід'ємною складовою якого стало проведення екологічних екскурсій містом, у тому числі для гостей з інших регіонів – учасників читань.

У рамках Читань проводились екскурсії «Зелена історія міста», «Зелені прибульці міста: з історії садово-паркової культури Миколаєва» та «В царстві флори» (екскурсія по дендропарку Миколаївського зоопарку). В якості гідів були запрошені ст. наук. співробітник Миколаївського обласного краєзнавчого музею Т.М. Губська та ст. наук. співробітник відділу науки та освіти Миколаївського зоопарку Н.М. Гіболенко.

Успішним закладом з розвитку екологічного туризму в місті стала бібліотека-філіал № 2 ЦБС для дорослих м. Миколаєва. Вона відома багатьом городянам своїми екологічними ініціативами, які реалізуються в рамках діяльності міського Центру екологічної інформації та культури, що діє в бібліотеці з 2004 року.

Екскурсії розробляються спільно із заслуженим природоохоронцем України Олегом Деркачем та проводяться бібліотечними працівниками. Прикладом вдалої розробки туристичного маршруту слугує екскурсія парком «Піонерський», який розташований на найвищій точці Миколаївського півострова, що носить історичну назву «Спаський пагорб».

Інноваційний досвід роботи Міського центру екологічної інформації та культури бібліотеки-філіалу № 2 за темою «Екологічні екскурсії по скверах і парках м. Миколаєва» було представлено на II Всеукраїнській науково-практичній конференції «Сучасні тенденції розвитку туризму» та в засобах

масової інформації: на радіо «Бузька хвиля» в рамках програми «Громадський пульс», на радіо «Миколаїв» в рамках програми «Екодайджест», на телебаченні «Миколаїв» в рамках програми «Новий день».

Сучасний розвиток туризму є складовою процесу відродження і збереження культурно-історичної спадщини України.

До розвитку культурно-історичного туризму спонукає необхідність задовольнити духовні, пізнавальні й естетичні потреби громади.

У бібліотеці-філіалі № 18 ЦБС для дорослих м. Миколаєва понад шість років діє краєзнавчий інформаційний центр «КРАЙ», що об'єднав навколо себе краєзнавців, видавців, літераторів, митців не тільки Корабельного району Миколаєва, але й усього міста.

Результатом цієї співпраці стало проведення дослідницьких маршрутів по визначних місцях, пов'язаних з історичними подіями давнини, видання фундаментальних історичних праць, створення художньо-мистецьких експозиції в бібліотеці. В останні роки активними учасниками заходів та незамінними партнерами бібліотеки стали Миколаївські міські громадські організації «Спадщина» та «Вітовське українське товариство», напрямки їх культурно-просвітницької діяльності співпали з бажанням бібліотеки об'єднати громаду для відродження свят, обрядів та місцевих традицій, вивчення історії краю, розвитку історичного туризму.

Бібліотека стала натхненником вивчення стародавньої історії Прибужжя, яка веде свій відлік з часів Великого князівства Литовського, натхненником збору та вивчення матеріалів про історичний витік мікрорайону - поселення Богоявленськ.

Подією міжнародного значення стала акція «2000 кілометрів історії», приурочена до 600-річчя знаменитої Грюнвальдської битви, яка пройшла по території сучасної Литви, Білорусії та України. Її учасники верхи на конях відтворили шлях князя Вітовта, правителя Великого князівства Литовського від Балтики до Чорного моря.

Також бібліотекою розроблено туристичний маршрут, що відтворює останній шлях великого гетьмана України Івана Мазепи, який пролягав причорноморськими степами, та екскурсію місцевим парком «Богоявлен-ський», де знаходиться місцева історична пам'ятка – «Турецький фонтан». Це джерело цілющої води, з яким пов'язано багато історичних подій.

Наявність краєзнавчих ресурсів бібліотек, їх ґрунтовна дослідницька робота щодо вивчення історії, традицій регіону стали основою для ініціювання і запровадження нових послуг для місцевої громади, гостей та туристів.

Окремо можна виділити діяльність бібліотек Централізованої бібліотечної системи для дорослих м. Миколаєва, пов'язану з організацією аматорських музеїв.

З 2013 року у ЦМБ ім. М.Л. Кропивницького діє «Літературний музей на Потьомкінській». На базі музею розгорнуто художні експозиції, ведеться пошукова робота, проходять екскурсії за матеріалами виставок, відбувається надзвичайно цікавий процес, який знаходить відгуки у всіх тих, хто долучився до збереження живої пам'яті народу, вивчення своїх витоків, увічнення імен видатних земляків.

У бібліотеці-філіалі № 18 діяльність краєзнавчо-інформаційного центру «Край» набула настільки широкого формату, що виникла ідея створення культурно-мистецької вітальні «Український світ» та музею українських старожитностей, які стали окрасою бібліотеки і місцем тематичних екскурсій для городян та гостей міста. Тут демонструються старовинні тканини, вишиті рушники, традиційний український посуд в усіх його різновидах, саморобні хатні та польові знаряддя праці, ляльки-мотанки, писанки, вишиванки, вироби із соломи, рогози, лози. Докладна інформація стосовно діяльності краєзнавчо-інформаційного центру «Край» бібліотеки-філіалу № 18 ЦБС для дорослих м. Миколаєва міститься на блозі <https://korabelniy.wordpress.com/>.

Складовою маршруту історичного туризму по передмістю Миколаєва є також історико-краєзнавчий музей мікрорайону Матвіївка, який було

організовано за ініціативи працівників бібліотеки-філіалу № 21 ЦБС для дорослих м. Миколаєва. Матвіївка – старовинне козацьке поселення, жителі якого зберегли свої самобутні традиції, народні ремесла, цінують свою історію. На околицях Матвіївки знайдено залишки поселень епохи бронзи (II тисячоліття до н. е.) і античного часу (V-IV ст. до н. е.). Музейна колекція формувалась при активній участі жителів мікрорайону та учнів загальноосвітньої школи. Наразі музей став центром культурного життя громади та туристичною принадою для подорожуючих.

Бібліотеки ЦБС для дорослих значну увагу приділяють підготовці та розповсюдженню видавничої та інформаційно-бібліографічної продукції з метою популяризації історії та сьогодення краю.

Центральною бібліотекою за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» та волонтерів Корпусу миру США в Україні було видано настінний українсько-англійський дворічний календар, присвячений історії та пам'яткам міста.

У 2013 році розпочата бібліотекою серія «Вулиці Миколаєва» – своєрідний путівник по визначним місцям Миколаєва. Ця серія пам'яток стала лауреатом «Регіонального конкурсу на краще методичне та бібліографічне видання публічних бібліотек Півдня України 2014-2015 у номінації «Малі форми рекомендаційної бібліографії» організованого Одеською національною науковою бібліотекою імені М. Горького.

Бібліотекою-філіалом № 2 започатковано у 2013 році серії друкованих видань малих форм, що зручно для розповсюдження серед жителів міста та туристів. За підтримки департаменту ЖКГ Миколаївської міськради бібліотекою № 2 було видано та розповсюджено буклети «Парк Піонерський» і «Парк Ліски», в яких міститься коротка історична хронологія та карти парків з позначеннями рослин.

Бібліотека-філіал № 18 взяла активну участь у виданні книги-альбому «Корабельний район: минуле й сьогодення», відредагованого та доповненого

бібліотекарями рукопису місцевого краєзнавця Касьяновського В.О. «Богоявленск и его окрестности: историко-краеведческие очерки», книги Н.О. Кухар-Онишко «Богоявленск – колыбель Николаева», В. Кобы «Богояв-ленському роду нема переводу». Видання вмістили не тільки наукове бачення історії Богоявленська, а й відомості, зібрані бібліотекою – це спогади і свідoctва старожилів, виписки зі старовинних миколаївських газет 19-20 сторіччя, архівні дані, документи із сімейних архівів місцевих мешканців. Кожного літа, коли на свою малу батьківщину з'їжджаються «богоявленці», наступає краєзнавчий бум в бібліотеці.

Як зазначено в Маніфесті Української бібліотечної асоціації «Бібліотеки в умовах кризи», однією з цінністю бібліотек є зберігання й популяризація культурно-історичної спадщини країни, регіону, місцевої громади як основу національно-патріотичного розвитку особистості. Туризм, як вид діяльності, також спрямований на задоволення значного кола потреб, важливих для становлення людини як у соціальному, так і духовному аспектах. Тому бібліотеки ЦБС для дорослих м. Миколаєва активно долучаються до розвитку культурно-історичного туризму на Миколаївщині.